

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállítás:
a szentegyház utcájába, Kendeffy-ház 487 számánál.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:
Évnyegyedekint 3, félévre 6 pfrt, külföldre évfolyamok 4 pfrt.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pkr bérletdíj és minden négyhatalmas egy sor után
számítandó 4 pkr beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyalók u. n. előzetes, hirdetések, reklamációk sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

AZ 1854 JUN. 21-KI NYILTPARANC.

(Végo.)

81. §. Az első bírósági urbéri törvényszék a megtörtént szabályozás eredményét az illető munkálatokkal együtt, az illető telekkönyvi és adószabályi hivattal, az erre vonatkozó további hivatalos eljárás végett, közölni köteles.

82. §. Urbéri perekben az előbbi állapotai visszahelyezésnek nincs helye.

A szabályozás alkalmával történt számitási vagy fölmérési hibák, vagy a végrehajtással közbejött helyteleniségek helyrehozása, különbeni elenyészés mellett, a szabályozás befejezésétől vagy a végrehajtás megtörténtétől számitandó egy év alatt kérendő.

Az ebbeli kérelem mind írásba foglalva, az első bírósági urbéri törvényszéknek, mind pedig először az illető járási hivatalnál, mint politikai hatóságnál, történhetik, mely is e fölül jegyzőkönyvet készítend s azt haladéknélkül az urbéri törvényszékhez k i l d e n d i.

83. §. Ennek következtében az urbéri törvényszék, ha a kérelmet nyilván alaptalannak nem találja, saját tagjai közül egyet, egy hites mérnökkel együtt, a hely színeire küld a végett, hogy a járási hivatal egy tisztviselőjének hozzájárulással, a szükséges nyomozások megté-
tessenek.

Ezen nyomozás napja és ezéja az érdekelt felekkel oly hozzáadással tudatandó, hogy ezen határidő eltelle után további utólagos fölszólásoknak helye nem leend. Ha az alkalmossal barátságos egyezés nem létesülhet, a bizottmány a benyújtott panaszok alapos volta iránt a szükséges nyomozásokat megteendő, s ezeket íté-
lethozás végett az urbéri törvényszék eleibe terjesztendi.

Az ítélet hozatala s végrehajtása tekintetében akkép kell eljárni, mint a szabályozási perben.

84. §. A fölméréshez megkívántató szekeres és kézi munkákat a volt jobbágyság ingyen kötelesek kiszolgáltatni.

A birtokszabályozási tárgyalásoknál előforduló egyéb költségeket a volt földesur, közbirtokosságoknál a közbirtokosok, földbirtokuk arányhoz képest, tartoznak hordozni.

K i l e n e z e d i k s z a k a s z. Általános határozatok. — 85. §. A földterhemesítésnek az erdélyi nagyjedelmességbeni fogantatása egy saját, Nagyszebenben székelő országos bizottmányra ruháztatik, melynek a kincstár is képviselve s mely közvetlenül belügyminiszterünk alá rendelve leend.

A kárpótlási és válságösszegek kitudása az

országos bizottmány vezetése alatt saját járási bizottmányok által történik, melyek a földtulajdon vagy valamely szolgáltatmány huzásairól jog-nak kérdés alá vétele esetében, ha még ideiglenes intézkedés nem létezik, ily intézkedést teendő, s az ügy eldöntését az illető urbéri törvényszék eleibe utasítandja.

86. §. Az egykori földesurak vagy tizedtulajdonosok s a volt jobbágyság, ezektől különböz bántásmód alatti földbirtokosok és dézmafizetők közötti viszonyokat tárgyaló minden perlekedésekben, azoknak a kijelölt lépésenkénti utoni eldöntésére, a mennyiben nem maga a jog van vita alatt, vagy a földterhemesítési organumok valamely ideiglenes intézkedést nem tettek, a politikai hatóságok hivatva.

Ha a jog van vita alatt, a politikai hatóságok mindenek előtt a perlekedő felek közötti egyezséget kötelesek megkísérteni, s ha az nem sikerül, ideiglenesen a jelenlegi birtokállapotot védni, s a per elintézését az urbéri jogut-ra utasítani.

Ha az urbéri törvényszék az ilyes perlekedést a legelőnek vagy az erdei haszonvételek hivataltól közöszlendő elkiutóztatásával vagy valamely már folyamatban levő tagosítással lényeges összefüggésben lenni találják, úgy a feleket ezen perlekedéseknek azemlített birtokszabályozási eljárásoknál egyidejűleg elintézésére utasítják.

Minden ítéletekre nézve az ezen nyiltparancban megállapított elvek szolgálnak sinormértékül.

A birtokra nézve teendő ideiglenes intézkedéseknél, az ezen nyiltparancban foglalt határozatok megtartása mellett, rendszerint az 1848. január 1-jén létezett birtokállapot szolgá-
sinormértékül.

Hasonlóképp kötelesek a politikai hatóságok a volt földesurak között a közös haszonvételek élvezete iránt támadt perlekedésekben is eljárni, s ily esetekben a peres jogok kiegyenlítését a rendes törvényutra utasítu.

87. §. Az ezen nyiltparancban kijelölt földterhemesítési, kárpótlási vagy válságügyekben minden benyújtványok, okiratok, irományok és tárgyalások, valamint mindazon cselekvények, melyek az ezen nyiltparancban említett, s a mennyiben zárhatáridők rendelvek, ezen határidők alatt kért birtokszabályozások végett fordulnak elő vagy keletkeznek, bérlet-, díj- és postabérmentesek, s nemkülönben az ingatlan javak átruházásáért fizetendő illeté-
kektől is fölmentvők.

KÖZÖSSÉGEK.

II.

Mindaddig, míg a jobbágyságrendszer tartama, a nagy és középbirtok mellett, egy folytonos álló tökélet képezett, az osztatlan-ság kérdése nem volt oly fontos életkérdés. Nem lévén megosztotva jogban s földben a nemesség, a nép felett kegyuri humanus kötelességeket gyakorolt, s a nép jóléte közvetlen kérdése volt az ő jólétének; miért is osztatlanainak elvezetéséből azal örömet osztott, elég maradván meg felül számára is adóment és ingyen munkált birtoka jövedelméből, főként a régi életmódhoz, mely a mostani fényűzés mellett diogenesinek mondható.

De az emberiség fejlődésével, s bele a kereszténység tanának tetteles átszivárgásával, a nép sürgette emberi igényeit, s mialatt Frankhonban az „ulti possedetis“ acta sarkalatos reformot hozott be, meg-törve, s földre tiporva a személy és va-gyon jogának ősi fogalmait; s miután Por-tugalia államkárpótlással, Poroszthon föld-osztályllyal szétbörtte az urbéri bilincseket: a népjogok kiáltó szava viharként zu-gott át a Kárpátokon is, s az e tereni reformok kérdéseiről is kellett a nemzetnek gondoskodnia; sőt ha ezen küzdelem kez-dét tekintjük, látni fogjuk, hogy már atyáink rögtön megértették a kor intő szavát.

Már az 1891-k-i országgyűlés kimondá az urbéri viszonyok szabályozásának szük-szégességét. Azonban részint a frank há-borúval felmerült európai zivatarok, ré-szint a kormány hosszasan halogatása az or-szággyűlés összehívásában, a magyar le-gislativ hatalmat képtelenné tette, az idők intő szava után hallgatni, annyival inkább, mert a később bekövetkezett országgyűlé-sek, az ezerféle sérelmek tárgyalása miatt, a reformkérdések tárgyalására időt se kaphattak.

Ezen kérdések legutolsó országgyűlé-sünk által mutatkozott megoldandóknak, midőn elvégre már a királyi előterjesztvé-nyek is azokat a tárgyalandók sorába he-lyezték.

Az 1846-iki Erdélyi Híradó hasábjain már lelki élelménynek olvastuk gróf Teleki Domokos ur azon cikksorozatot, mely a közvéleményt a gazdasági reformok beho-zatala, s az urbéri viszonyok szabályozásá-nak módjai körül tájékoztatni igyekezett; mialatt az események sebesen haladtak a válság felé, s országunknak egy, akkor már szemével vak, de lelkével mélyen látó publicistája határozott nyilatkozatot tett Udvarhelyszék rendeihez, így irván a töb-bek közt:

„Kormányok s népek kezdik állatni az urbéri viszonyok, tartatlanságát; látják hogy a birtokosok kisebb száma csak úgy lehet tulajdonában birtosítva, ha a roppant nagy szám hasonlóan birand tulajdonául valamit; ha mint nagyobb s kisebb birtoko-sok egymás mellett, nem pedig mint tulaj-donnal bírók, s tulajdon után epedők e g y m á s e l l e n állanak. Átlátják, hogy az ur-béri viszonyok ezer bizatlanságnak, in-gerültségnek, s gyűlölségnek kútfejei, s hogy e források, melyekből a tömegre nyo-mor, a tulajdonosokra vesző árát, csak az urbéri viszonyok teljes megszüntetése, az örök válság által, enyészethetők el.“

Igy még 1847 decemberben egy leg-tulzottabbnak nevezett reformator legszél-ső kívánságát egy év s néhány fatális hó messze túlugratta.

A nemzetnek azon idők szerinti képviseleté kimondá a jobbágyság szabadságot ál-lamkárpótlás mellett, s az 1854 június 21-ről kelt cs. k. patens jóváhagyva a ki-fejlett nézetek alapjait, a jobbágyságza-badulás, s azzal kapcsolatos mezőgazdasági reformok, alaptörvényévé vált.

Ezen, a legnehezebb viszonyok között kifejtett intézvénnyel helyzetünk egy-szerre megváltozott.

ENDRE FEJE.

Endre püspök Báthori-vér
Bihorához trónust is kér,
És a mit kért, meg is kapta,
Csak hogy nem jól ottalmazta.
Havasföld fejedelme,
Mint a végnap veszedelme,
Reá rontott, szerte-verte,
És országát el is vette!
S most Rómának biborosa,
A vadaknak lett sorsosa!
Néhány szolga, kevés híve
A havasok közé vitte;
Futnak mint az üzött vadak,
Utánok az oláh hadak,
De a szélnél szaporábban
Száll a bujdosók nyomában,
E hír; Endre hallja felve:
A ki megkeríti élve,
Avagy halva Fejérvárra,
Meglesz fáradsága ára!
Mihály vajda hagyja futni;
Ugy is el fog hozzá jutni!
Jól tudja ő, hogy a nagyok,
Ha csillaguk már nem ragyog,
Mindig kapnak árulóra.
Endrere is jön ily óra,
Csábító az arany fénye!
Majd övé lesz halva-élve!
Két egész nap szakadatlan,
Ott forgott a véres harcban,
De küzdött ő, volt is miért:
Gazdag Erdély országáért!
Kifaradt már, s valahára
Megy pihenni Fejérvárra,
És e várnak palotája,
Az új gazdát várva-várja.

Meleg napon a bogarak,
Szerte-szállnak, rajonganak;
Mihálynak is szerencséje,
Sok hízeltgőt hajt feléje!
Fényes termek, gazdag asztal,
Rakva jó földi malasztal,
Tüzes borok — ó-czelnai,
Szilágyási, bábolnai,
S olyan erős cigány nótá,
Milyen nem volt több azóta!
S megérkezik Mihály vajda,
Gondjait künn, távol hagyva!
Oda ül az asztal före,
Melléje meg szende nője!
S elkezdődik a lakoma,
Mintha több harc nem is volna!
Hízeltgők jó kívánsága,
Poharaknak koczezanása,
Vidor nótá, komor nótá,
A termeket behangozta,
És a mámor, ez a tündér,
Mindenkihez hamar elér,
Az arcot pirosra festi,
A szív lángját föléleszti,
A szemekbe varázst lehel!
Ki is bírna e szellemmel?!
S Mihály vajda jó kedvében,
Pohárt emel félkezében:
„Flóra kincsem, éltem társa!
Kinek nők közt nincsen mása!
Te a sasnak galamb-párja!
Hitem rendtlen sziklája!
Jó csillagom fentartója!
Kardom megacézolója!
Reménységem smaragd-köve!
Kit a jó sors hozzám szöve!
Szép virágom, szép szerelmem!
Ezt a pohárt rád emelem!
Érted ontám harcban vérem,
S nem magadért, érted kérem,

Ha meghallgat a jó Isten,
Trónra emellek fel kincsem!
Pillantásra szemednek,
Parancsaid készen lesznek,
S a kik Kolozsvárt ragyognak,
Neked mind szolgálni fognak.
Alig száll el óhajtasod,
És már be is telve látod,
A most gőgös magyar nagyok,
Mint a megszédült juhok,
Rendre ollóm alá állnak,
S a mit szemeid kívánnak,
Arany, ezüst, marha bőven
Lesz lábadnál jövendőben,
S te boldog lész, adja Isten!
Ennél forróbb vágyam nincsen!
Égben laktál, angyal voltál,
S onnan hozzám bocsátoktál,
De az elhagyott szép eget,
Karom itt vivja ki neked!
Fel urak a poharakkal!
S mondjuk lelkesült ajakkal:
Éljen a királynő, Flóra!
S virradjon sok földi jóra!“
Éljen, éljen, pohár-csengés,
Vad tombolás mint földrengés,
Hegedűsöz, klárinétok,
Réztányérok, tárogatók,
Végtelen vihart csinálnak.
Reng fala a palotának!
Flóra e zaj közepette,
Fejét alá csüggesztette,
S némán, búsan várta-várta,
A mig megszűnnék a lármák.
„Ha csak értem ontod a vért,
Hagyj fel, az ég szerelméért!
Lelkemnek nincs vágyódása,
Hogy magát fény között lássa!
Rabolt pompa, bűnös álmak,
Vágyaimtól messze állnak!

Csak szerelmed óhajtasom,
S csendért száll el sohajtasom!
Havasföld rónáira,
Oda vágyik lelkem vissza.
Hadd a harcot, jere velem!
Jere haza, szép szerelmem!“
„Megint könyek, hadd el Flóra!
Élvezzük, mit ad az óra,
Majd meglátom holnap reggel,
Merre megyek a sereggel.“
Most nyílnak a terem-ajtók,
S Mihály elé áll egy bajnok,
Haja kuszált, duzzadt ajka,
A vérszomj bélyege rajta,
Arca setét, szeme setét,
Az mutatja tán életét!
Nagy köpenyét félrehányja,
S ily beszédre nyílik szája:
„Díjért jöttem, fejedelem!
Ördög Balázs jámbor nevem,
Vadra voltam, híres vadra,
Milyen nem jut minden napra,
És e vadat elejtettem,
A díjt hát megérdemltem!“
És egy tányért befedtetten,
Mihály vajda elé teszen,
A kezkenőt félre rántja,
S Mihály Endre fejét látja,
És a vajda lelke felett
Vad káröröm foglal helyet.
„Ördög Balázs derék ember,
Hadd beszéljek kegyelmeddel,
Védte magát! ugy-e védte?
Mig a gyászos sors elérte.“
„Védtek szolgák, Mikó s mások,
Viaskodtak mint a sasok,
De hogyha ők sasok voltak,
Rájok villámok omoltak,
Mind elhulltak, s térdre esve,
Küzdött Endre megsebezve,

A közadózás birtokunk jövedelmének egy harmadát, a munkáltatás más harmadát elnyelik, s bennünk a lelket részint a napenkénti adódás, részint az olesón oda vesztegetett urbéri papírok tengetik.

És végső bukásunk oly bizonyos, mint hogy kétszer kettő—négy; halogy meg nem csipjük az ekeszarvát, és nem reformáljuk mezőgazdasági rendszerünket.

Mi e reformok scalaja, már fennebb elmondottam vázlatilag, s két év óta tüzetesen is minden lapban, a hova írtam, legtöbbet arról beszéltem.

Ez a reform nemcsak a mi érdekünk, ez a kormány érdeke is. Minden nép fejlődése az eladódott státusoknak, mely ha elsoványkozik, ha helótává válik, az állam bukását bizonyossá teszi.

Élnünk kell és élni általunk az államnak. Egyik a másikat csak saját halálával boszulhatná meg, ha azt tenni akarná is.

Ezen helyzetet a június 21-ki nyilatkozásban fel van fogva, s kivéve a tagosítás körüli intézkedés korlátozottságát, sok szép intézkedési alapot birunk ezen nyilatkozásban, mely a szilárd akaratra, az alapreformok átvitelére, segélyt nyújt.

Legfontosb reform-kérdéseink mellett az utóbbi évtizedekben fontos küzdelmeket állott ki a régi reformpárt, s egyéb reform-kérdések közt az urbér-kérdéssel kapcsolatban a tagosítás s elkülönítés kérdései is mind zöld asztaloknál, mind hírlapjainkban tárgyalattak.

Többen, s főként idősb. gr. Teleki Domokos, a legnevezetesebb hatással voltak irodalmi téren is ezen kérdésekre irányozni a közvéleményt, mint szintén az 1846. évi Híradónak csaknem minden száma az urbér és birtokrendezés körül a legnyomatékosab czikkeket hozta a ns. gróf tollából.

Tagadhatlanul ezen intézkedésre az impulsust a kormány a már megérett közvéleményből merítette ugyan; azonban ezen reform kérdések átvitele épp akkora érdekében áll a kormánynak, mint minékünk.

És nem csak azért, hogy a közös tartozások kiterjesztésével s nagyobbításával, az adóképeség eszközzése egyszerűsödjen a kormányzás sürgető feladatai közé is tartozik; de azért főként, mert magának Ausztriának is proletariatusa szaporodik s a birtoklás érdeke, nyugalom-kérdése hozza azt magával, hogy a vele szövetséget kötő földtermesztő országok gazdasági ipara kifejtetvén, vasut hálózatokkal s gyors közlekedési expediensekkel áthálózottván, a tulnépesült városok gabna-piaczait egy részről oleszöltsák, más részről a már alakult vagy alakulandó gyáripár kelendőségének egy-egy arra képesített tért szerezzenek,

emelkedvén a köz-vagyonosodással a kényelem és illő fényezés.—

Igy mind azon elemek, melyeken valamely eszmének meghonosulása alapulhat, a mezőgazdasági reformok-gyors szükségességét már elismerték; azonban az ezen tárgyat érdeklő kérdéseket még nem látjuk annyira kimerítve, hogy a publicistai irodalomnak temérdek feladata ne maradt volna fenn fontos észrevételekre és distinciokra.

Még a már láthatott rendelkezésekben felferül azon egyoldalúság, melynél fogva azok nem az országrészletes viszonyaira vonatkoznak, hanem inkább egy átvitel alatt álló kérdésnek, az urbéri viszonyokból kibontakozásnak, ágazatait képezik; mindaddig ugyanazon eszmék körül temérdek kérdés marad fenn lelkünkben, melyeket az újabb intézkedésekben megfejtve nem látunk, ha csak analógiák után nem állunk fel önként érthető következtetéseket, vagy kérdés alá hozható hozzávetéseket.

Egyébiránt törvénykérdések körül az analógiák és hozzávetések szinte atyafias kétséggel bírnak, s szükséges jól különböztetnünk, hogy valamely kérdésről kitisztázott fogalmakhoz juthassunk.

Mielőtt a közösség részleteinek tárgyalására szállanék, szükséges megjegyez-nem, hogy nálunk a közösség kétféle u. m. abszolút közösség és korlátozott közösség.

Közösségtől tisztán ment birtoknak csak is az elkülönített erdőbirtokot, szőlőket, kerteinket, s házunkat nevezhetjük.

Abszolút közös birtokunk a köz-erdők, köz-legelők, köz-korcsomárlás, közös halászat.

Korlátozott közösség mutatkozik minden egyéb mezői birtokunkban mindaddig, míg a tarló-legeltetés, s a földünket áttartó terménybe-hordás, s így birtokaink átutalása, szóval a csordarendszer és tagosítatlan birtoklás divatozik, végtelen hátrányunkra.—
Dózsa D.

BELFÖLDI LEVELEZÉS.

M. Vásárhely, novemb. 1. — Halottaknapja előestéjére fel jár az idő; végig járóm a temetőket; egy hosszú évből néhány percz hadd teljék el, kedveseink emlékeztetének szentelve. Ily késő őszi nap, mikor a természet is mintegy haldoklik, illeti a halottak emlékeztetét megülni; igen szépen van ez így rendelve.

Ha egy nép, vagy város jellemét akarod ismerni, — írja Cs. F. olaszországi utazásában, — nézd meg elsőbben temetőit. Mely nép tisztelőben tartja halottait, s szent hely előtte a sírok és temetők, arról

minden szépet, nemeset, dicsőt felteszek. És ez mind bók, mind csak kedvesen hangzó emléksorok a m.-vásárhelyieknek, mert temetői Erdélyben kiválólag a legszebbek közül valók, mi dicsőségére válik népének. Bár országsterle, a K. Köz. csak közelebből tett felszólalás szerint, a temetők szépítésére több gond, és figyelem lenne fordítva, s jeles elhunytaink emlékeinek, sírjaiknak megőrzésére több kegyelet élne lelkeinkben; bár a halottak napját temetők látogatásával mindannyiszor megünnepelők, megtanítva az unokákat: itt ez a derék polgár, tett-hazafi sírja van, ki a város, haza, s emberiségért élt, halt, kinek nevét tisztelettel tanulná említeni a késő nemzedék.

Atyáink, a honfoglaló dicsők neveit Árpád idejéből a történet alig tizenégynek jegyezte fel, s nem tudjuk Kemény Simon sírja is hol van; mi még késedezőnk egy jeles Plutárcsot átadni a külföldnek, mely világos tények és adatok után tisztelni tanulja történeti multunkat, s becsülni nagy embereinket, kik közül igen sokan a világ hírhedt embereivel minden tekintetben kiállják a versenyt. Ha Pantheonokat nem emelhetünk, tanulmányozzuk elhalt nagy embereink példás szép életüket, s a késő nemzedéket a dicsők nyomdokain szép tettekkel lelkesítsük, s jegyezzük meg sírhalmaikat a tán gazdagabb, tán halásabb utókor számára. Ha érdekes előttünk a népregek, népmondák, népdalok, adomák, szokások, helynevek sat. gyűjteménye: ugy még érdekesebbnek kell lenni jeleseink névsora, élete év, azoknak nyugovó helyeik tudása, jegyzése.

Még tovább-tovább fűzém vala gondolatim menetét, ha a nap le nem áldozik, s egyre sötét és sötétebb nem lesz, s már a város felé vettem utamat, midőn lassu lépteim hallék közeledni, majd távol tompa morajt, s több-több temetőlátogatót, kevés idő alatt az egész város megilletődve a temetőt lepte el, s megvilágolt ezer meg ezer ragyogó mécs és gyertyavilág csillama által, s a székely főváros legelső halottak kegyelotes ünnepét ülő meg, melynek nagy-szerű magasztosságáról, szépsége, kegyeloteségéről alig lehet képzelnünk. Oly szép és dicső volt e gondolat, oly nyugtató kegyelotes és ünnepély, melyet leírni hiába kísérenék; látni kellett, és érezni a hatást, mit e tenger temető-látogató közt tett; látni, érezni; mert e nép, mely ily kegyelotes halottait iránt, sok szép, dicső tettekre jogosít; ily néptől, csak legyen, ki nemes irányt adjon, ki vezérelje, sok szépet várhatni, remélhetni.

És most hadd álljon itt néhány megszakgatott emléksor elhunyt jelesebbjeink felett, kik egykoron a nemzeti ügyekért lángoltak, kik a város, haza és emberiségért élték haltak el, kik tettben frásban szivük nemességét, lángelméjük erejét a közügynek szentelék. Tudom, hogy kevésnek jegyezhetem fel neveiket, de eljön a méltánylatos kor feljegyezni e dicsők névsorát, s a hiányokat mások kiegészítik.

Itt nyugszik Kántorné, kora legbíresebb drámai színésznője, fejköve Priell Kornelia által emelve. Tizenkét babékoszoru sírja felett, s a hány nap az évben, annyi mécsvilág sírja felett; hadd világoljanak; mig élt nem jutott agg napjaira egy homályos mécsvilág, nagy szegénységben élte végnapjait, foszlányok és koldusbot juta küzdelmeiért, mert oly kába volt, és lelke geniúsát követé. Elszorul lélekzetem, nem teszek szemrehányást csak arra kérem, kik e sorokat olvassák, vegyék meg a „Nemzeti színházi nyugdíj-intézeti naptár”, hogy ezzel is e szent ügyet elősegítsük, s több ily méltatlanság ne történjék jeleseinkkel.

Itt nyugszik Dávid M. Antal, ki egy székely műpar-iskola alapítására 10,000 ft alapítványt tett. A K. Köz.-ben közlém az erre vonatkozó adatokat, az ügy és pénz kamatja, s több adaokóásokkal együtt hallgat, feledésben van. Ajánlom a kolozsvári ipar- és kereskedelmi kamara figyelme és gondjai közé ez ügyet.

Itt nyugszik ifj. Kovács Antal, kora hírhedt orvos-doktora, ki az első epimírigy dühöngésekor a városi népnek nagy szolgálatokat tett, a miért Ferencz császár érdempénzzel díszíté fel. Gyermekei Kovács Gyula, a pesti nemzeti muzeumőre, és Fáni emeltek fejkövet, és nem a nép.

Itt nyugszik Lokodi György pomologus és történész. „Erdélyi Vajdak”, „Maros-Vásárhely története”, s több kéziratai gr. Mikó Imre ő nmga hiv kezéinél vannak, s hátramaradt becses könyvtára is az erdélyi muzeum-egylet birtokába jut e napokban.

Itt nyugszik Csiki Domokos, ki szelid jelleme, lelke nemessége mellett nagy irodalom-barát is volt; pénzét nem kártyaszatra, nem lumpirozásra, de nemzeti ügynek szentelék. Szép könyvgyűjteményét a Teleki-könyvtárnak szánták.

Itt nyugszik a sz. ferencziek sírholtjában Székely Mihály, kora nagy törvény-tudója, atyáink által még most is sokat emlegetett k. tábla elnöke. (Vége köv.)

Torda, november 3. 1857. — Szüretünk kezdete mult october 28-ra vala határozva, mely reggel borult homályos lég-gel virradt ránk, s d. e. 10 órakor esni kez-

Mig ott érem, a mint látod,
Hol homlokán a seb tátong!
„Meglesz kelméd jutalmazva,
Pénzzel, tisztséggel halmozva,
Menjen kelméd! holnap reggel
Beszélék még kegyelmeddel,
Oh szegény pap, oh szegény pap!
Neked se sűt többé a nap!
Biborod volt, trónus kellett,
S tányéron ülsz trónus helyett!”
A vendégek e trónjának
Harsányon felkaczagának.
Te, ki annyit eltemettél,
Ékesen élénkelteél,
Tested felett most a hollók
Serge dederumot károgt!
E trónjának a vendégek,
Még jobban felnevetének.
„Pópa, pópa! szegény pópa!
Na, nekéd is jól kijut!”
S Mihály vajda mámorosan,
Tréfákat űz a halottan,
Szegény Flóra elmerülve
Nézi, könyökére dölve.
Arca sápad, szíve szorul,
Egész lelke elkomorul,
Két szép szeme könnyben fénylik,
Lelkében a jövő rémlik,
És zokogva elkezd sírni,
Nem tud fájdalmával bírni.
„Mi az, mi nekéd bűt okoz?
Mi örvendünk és te zokogsz.
Hadd el Flóra! mért búsulni?
Egyiknek el kellett hulla,
S inkább ő, mint se én essem,
Ügy-e drága szerelmesem!”
„Azok, kik tegnap megholtak,
Mint te, szint oly hősök voltak,
Tegnap nekik, holnap nekéd,
E sors téged is elérhet,

A harez sorsa változékony,
A szerencse szála vékony,
S gyászos sejtés lakik bennem,
Mit nem lehet leküzdenem.
Jere haza, hadd e harezot,
Hiszen nyertél elég sarcot,
Mihály nézi a halottat,
A szemeket, az ajkakat,
S ádáz szilaj indulattal
Szól népehez ily szavakkal:
„Majd ha megszólalok ez ajkák,
S e hunyt szemben élet ragyog,
Akkor hagyom el e földet,
Melyet e kar nekem küzdött!”
S alig szállnak el e szavak,
A hunyt szemek felpattannak,
S rámerednek a vajdára,
Mintha a sír nézne rája.
Hul a vajda forró vére,
E tört szemek nézésére;
Kedve oszlik, s a babona
Fátyolat lelkére vonja.
„Közel van a veszedelem,
Szerelmesem, jere velem,
Nem tudod-e, hogy a hollak?”
A kire ráhunyorognak,
Annak vége, ki fog mulni,
S kora koporsóba hulni?
Hadd e harezot, jere velem,
Jere haza, szép szerelmesem!”
„Asszony szavak, hiru rémek,
Még a hollaktól se félek,
Halva erős? élve gyáva,
Nézhetsz reám, mind hiába;
Ezt a földet el nem hagyom,
Ki-ki poharat ragadjon!
Eljék én, Erdély királya!”
S a szilaj láрма közepett

*) Oláh babona.

Alszik a lélekismeret!
Vad, szilaj lesz a tivornya,
Mint ha több harez nem is volna,
De a sorsok intézője
Hallá, mit szól Mihály nője,
S szavát szaporán felfogta,
S a fonalba besodorta,
Melyen Mihály élte jára,
S Torda alatt nem sokára,
Mihály vajda meggyilkolva
Holtan fekszik ott a porba.

P h a o n.

Keleti levelek.

(Vége.)

Febr. 8-án reggel egy rövid ideig tartó jätéka után a tengernek, a mi elég volt arra, hogy mindnyájan, kik együtt utaztunk, Istenhez folyamodjunk, és mint a szárazon szoktak mondani, a ki nem tud imádkozni, menjen tengerre és megtanul; megláttam a történetben híres Salamist — ma Kolurina nevezik, azon kalács-formákról, miket Corfurban láttam legelőbb; ha a földabroszavetjük szeméinket, az ottani képe is a szigetnek megfejt újabb elnevezése okát. Nem is kell említenem az ő hellen világban történeti érdekességeit e szigetnek, mi színhelye vala az ajacidak uralkodásának, s főleg a trójai harez egyik legfőbb hősenek Ajáxnak; színhelye vala a persák vad ereje megtörésének és az Attica és Mégaris közt oly nagy elkeseredéssel folytatott civódásnak ezen sziget birtoka felett, midőn mind két fél Homért idézte fel bizonyoságul birtoki joga tisztasága és ősiségének; midőn a honát szerető Solon, az egymást emészto harezok meggátlása végett hozott tiltó tör-

vények kijátszására magát örltnek színlve, elégiával újabb lelkesedésre bírta polgártársait Salamis visszavételére.

Fekszik Salamis a saroni — ma aeginai — öböl keleti zúgában, közel a szárazhoz a Piracustól nyugatra, Eleusistól — Lepsina — délre, hossza négy óra járás; van egy nagy kikötője a nyugati felén, egy hason nevű mezővárosa északnyugatra, két falja, — Amprelakis és Mulki; két kicsiny hegye Mavrovuni és Kochi, régi romok a nyugati partján láthatók, a hajdani korban két patak is volt a szigeten Képhisos és Bokáros; az északnyugati oldalán épült Sz. Mária-kolostortól 3/4 órára keresik azon barlangot, hol Euripides irta szomorujátékait; van benne egy gazdag kolostor, a már említett Sz. Máriaé, és egy más a Sz. Miklóssé. Lakosai albaniai eredetűek, kik halászatból és szuokszedésből élnek. A sziget és száraz közti keskeny rév két stádium — 250 lépés; ezt a keskeny révet a karta Xerxes betölténi, hogy ezáltal a szigetet a szárazzal összeforrasztja, de mielőtt ezt teheté, gyalázattal kellett Görögthon földét elhagynia. A sziget előtt, annak keleti felén van a kis Psyttalia nevű szikla-szigetke, hová Xerxes a salamisai harez előtt 400 embert szálaltott azon célból, hogy a csata alkalmával a hajátörötteknek és menekülteknek védelmükre, az ellenségeknek gátlására legyenek; hanem Aristides a hopliták közül néhányat maga mellé véve, elűzte a persákat onnan.

Febr. 8. és 9-ke közti éjet az Aegina és Salamis közti tengeren előre és hátra holonyva töltöttem, a mi teljesen kimeríté türelmemet és csak is másnap, midőn a fényes Piracusbabevezünk, szünt meg boszankodásom, és éreztem magam kárpótolva.

Décsey Károly.

dett, előbb ritkán, aztán oly sűrűn, hogy a ki szülő-szedését félbe nem hagyta, edényeit be nem fedte vagy takarta, rövid idő alatt öt vedernyi mustjához kapott egy veder vizet. és ez tartott estvefeléig. Másnap 29-én d. e. szép idő volt; — d. u. két és három óra között újból esni kezdett, s tartott estig. 30-kán nem esett: 31-kén hajnalban neki fogott, és hullott egész nap. Képzelteti t. e. orvász! mennyi boszúság, békétlenség hangzott el az alkalommal szülőhegyeink borágai között, hogy october egész szüretig legszebb meleg napokkal mosolygott és tölt el, s most a volt por helyett, bokaig erő sárban kellett tapicskolni, annyi fényes topánkáknak, cipősnek. Mennyi drága köntös ázott meg, s mily nem mindennapi segélyezést kapott, mint-hogy sokan — tordaiason szólva — nem fosztolództak tel, nem akarták megmutatni annyirétegeit, bájló testek öltönyeinek.

A földész örül ezen időnek, hogy a sok egér, minaponként szaporodott barázdákban, elpusztul. A szőlész boszankodik, hogy nem metszhet, nem fedhet, nem ültethet, és hogy fedetlen marad szőlője, s a jövő évben még kevesebbet szűr, mint az idén, holott az idén is a legmiveltebb szőlő csak harmadát adta annak, mint 1856-ban, a fedetlen pedig 100-át se.

Torda határán a Feredő, Kebele, Vargamél, és Hangás, híhető ez utolsó hajdan hangos, vagy hangász volt, benne rejlő és hosszan nyúló kettős viszhangjáért, — nevű szülő-hegyek nem forrázódtak le a szeptemberi dér által, s ezekbe tizenegy próbás mustot szűrték, a többi hegyek mind gyászba borultak.

Ez évben a sárfejér, kövér, sárga király és járdovány szőlők voltak legkitűnőbbek. A többi hazai fajok érése árpás volt. A színesek közül: a rózsza, feketesár, fekete király és feketekadarka értek meg.

A sárfejér szaporítását figyelmébe ajánljuk minden szőlősznek, azért hogy minden évben terem, mindenféle fekvésű helyet szeret, s még az éjszakos oldalakon is tűrhetőleg megéri. Sokase rothad; gerezdei hasonlók szemére s nagyságára a járdoványéhoz, leve tüzes, zamatos, tartós, muskotályizbe játszó. Mi ezen reményben vagyunk, hogy ha nagy mennyiségben fog természetelni, a rieszling-borhoz hasonlót ad, de akkora helyről többet, mint emez.

Kedy — kevés volt — nem azon magas, mint hajdan, mikor puska, pisztoly-hang zene közé vegyülve, nemzeti innepélytel töltötte el minden ép szív rejtekét. Most levert a szőlész, le családja hallgatva ballag egy szőlőtől a másikig, minthogy annyi fáradság, költség után kevés haszon és sok kiadása.

November 2-kán estve, halottak emlékére, mind-két nagy temetője a városnak igen szépen ki volt világítva. Ez innepély létre jöttél a polgári zene-körnek köszönhetjük, ki irásban felkérte részvényséit ez emlék-nap estvéjén a temetőkhöz megjelenni, kedveseik sirhantját kivilágítani, hol ő alkalmoszerű darabokkal fogja kötelességét teljesíteni. Lett is eredménye, mert a déli, és éjszakai, szembe-fekvő két nagy temető világításai különböző vázsfényben csillogtak. Számos nép tolongott közöttük, s a polgári-zene-kör, kesergő darabjait játszva, emelte ennek díszét. Hogy az ő tordai temetőről az aknaira, s onnan az új tordai temetőre emelt zene-kör, a cigány-banda is előállott. Tordában, s ott valami, bor-mellé tartozó részeges ember korcsmai régi érzéseit zengedezte, mi ugy nem illet ez alkalomhoz — mint táncza a gyászhoz. — Ha harna zenészeink tolokodni kívánnak, tanuljanak alkalmoszerű darabokat, vagy maradjanak a piczi korcsmákban, hol örökösen hevernek.

R. L.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

* A dunai szabad-hajózás aktáját a souverain partállamok képviselői Bécsben nov. 7-kén unnepelesen aláírták. E szerint Európa

ezen hatalmas folyója megnyílt a népek szabad versenyének, a mi Magyarország nemzetgazdasági fejlődésére nézve is hatalmas tényezőül szolgál.

— Az ausztriai hírlapbéllyeg már is foglalkodtatja a külföldi sajtót, részint bécsi levelezéseinkben, részint önálló vezércikkjeiben. Egy ilyen közöl a berlini „Nat. Ztg.“ nov. 8-ki lapja, melyből a bécsi jelesebb lapok egyike, a „Wanderer“ után közöljük a következőket:

Igen fájlatjuk, mond a „N. Ztg.“ hogy az osztrák lapoknak is, hozzá hasonlóan, újvevén kezdve, keresztet kell vállukra vennök, a melyet mi egyedül magunk tovább is készörömet emeltünk volna, s melyet ők több okból még súlyosabban fograk érezni, mint mi. Már az időpont á melyben egy minden várakozáson felül nehéz adó háromlik rájuk, leverő lehet, ha fontolóra vesszük, hogy ugyanazon adónak behozatala Poroszországban azon időre esett, midőn Németországon a hátráló szellem a törvényhozásban legszélő pontja felé közeledett, s annál megállapodott, hogy azontul, ha nem is határozottan új irányban, de valamennyire mérsékelt hévvel működök. Nem lehet kétségbe vonni s bizonyosan csak igen kevés ausztriai politikus is fogja tagadhatni, hogy a jelenleg Bécsben s néhol másutt megjelenő lapok, a melyek némi önállósággal bírnak, hasonlíthatatlanul többet használtak a kormánynak, mint a többi, a mit különben Ausztriában még olvasnak. Azon rendkívül sovány napilapokkal, a melyek Bécsben 1848 előtt voltak, egy miveltebb ember se lehetett megelégedve, — a ki olvasni akart, kénytelen vala a beocsátott lapokhoz fordulni; azonban ezek, bármennyire kívántak is az ausztriai eszmékhez simulni, mégis csak mindig sokmivel tekinteteknek hódoló idegen vendégek voltak és soha se voltak képesek a belföldi cselekedet korlátlanul szem előtt tartható honi sajtónak hiányát kipótolni. Azon lapok valóban egyiránt hűzatosan elégiték ki a közönség s kormány igényeit. Miután kísérlet történt már egyszer a honi sajtó eltűrésével, aligha lesz többé Ausztriában oly államférfi, a ki akár a külföldtől ama függést vissza kívánja, akár a sajtót általában költségesnek tartaná.

Vagy tán ujjal azon kísérletet teszik, hogy maga a kormány írja a hírlapokat, a miket olvasni kelljen, de azért mégis csak hivatalos tollból eredjenek. Ámde kitűnt és újra meg újra ki fog tűnni, hogy csak kevés embernek lesz ahhoz eléggé erős gyomra, hogy naponként egy nagy hivatalos lapot megbírjon, s ha az lenne a terv, miszerint a hivatalos „bécsi“, „prágai“ s még egy pár más lapot általánosan olvasottá tegyenek, a siker minden bizonytalannal nem fog a várakozásnak megfelelni. A független lapok szertelen megadóztatásának csak azon eredménye lehet, hogy az ausztriai olvasóknak némileg csak az utóbbi években megszorított számát ismét kevesbitse, a hazai ügyek iránti részvétet meghűtse, s a szellemi lendület megbénítva a régi henyéséget idézze elő. Az újabb korbéli lapok erőteljesen hatottak a közérzület gerjesztésére; most azon szellem, mely a birodalom bizonyos hivatasában hinni kezdett, a lapok leszorításával ismét el fog a ludni. Eddigél (ezt aligha fogják tagadni) a nyilvános élet egyik terén se vala oly sebes haladás észrevehető, hogy már is fekre volna szükség, hogy már is rohanya-futástól lehetne tartani; sőt inkább éppen arra kell ügyelni, hogy a jobb szellem ébren maradjon.

Ezen okoskodásból már a berlini lap azon következtetést hozza, hogy az államhatalomnak vagy e hatalom közlönyeinek nincs oka nehezíteni a sajtóra, hanem, hogy csupán egyházi szempontból lehetne valami észrevétel a sajtó működése ellen, a melyet nem kényszeríthetünk arra, hogy az egyházi túlbuzgók inye szerint viselje magát sat.

Hóni ügyünk e tüzetesebb tárgyalását csak annak tanúságaul hozzuk, hogy Ausztrián kívül még mindig nem hajlandók tisztán pénzügyi intézkedéseknek tartani a hírlapbéllyeg behozatalát, sőt hogy ott se tudnak megvalni a gondolatól, hogy ily horderejű rendszabály indokának szükségképpen csak annak politikai ajánlatosságában kell rejlenie.

Nemzeti színház. (pd.) Színházunk az, a mit még nemzetnek nevezhetünk fennálló intézeteink közül, s ez maga eléggé igazolja azon eleven részvétet, melyet e főváros közönsége ezen saison kezdeten örvendetes jellal kitünt. Közönségünk egy anya szerelmével ápolja a színpadot, s magát talán egykor jobban szervezhetett színtársulatok emlékei által nem vonatja el azon egyszersmind hazafias szórakozástól, melyet a színpad már csak a színművek pusztá elszavalásával is nyújtana annak, ki nem csak az előadást, de az előadott művek becsét is mérlegeli; ki szereti nem csak a színt, de a tartalmat; szóval, ki barátja a drámai előadásoknak. Az ilyen kettőt élvez; a művet és az előadást. Egyiket mindenesetre megtalálja, ha az igazgató „repertoir“-járól ügyesen gondoskodik. E hó 14-kén Manlius Sinistert adták, Jókaitól; e magát játszó mű előadásával kielégülten távozott a közönség. Színeszeink az ily művekben természetesen legjobban feltalálják magokat. Váradiné Glyceria szerepét sok tűzel, Hirtling M. Sophroniát bájosan játszá és mindketten a szép nyelvezetű mű jambus sorait

meglehetősen szavalták. Takács pedig mint Manlius Sinister e részben éppen kitüntette magát, figyelmzettünk reá s szinte egy szót se vesztett el, mi szép szorgalomra mutat. Szavaltata végig eleven volt, s hangjában erő, tűzés nélkül. Ez ifjú színésztől hős-szerepekben sokat várunk. Szathmári Aevius költőncz, kis szerepét szokott fűrészséggel adta, ő bohó szerepekben sok komolysággal bír. Carinust Szigeti személyesíté, ő szintén egy a társaság jobb tagjai közül, s mint fiatal, szép pálya áll előtte, főként a társalgási szerepekben, a mi pedig nehezebb; ajánlatosnak véljük, ha szavaltatában figyelt arra, hogy a szavak végszótagait is inkább emelje ki, hogy a hangsúly ne ölje el a többi szótagok utánzengését. Gyulai Mesembriust adta, s mind ő, mind Takács többször tapsban részesültek. Az előadás elég összevágott volt, s az egész társulatot igyekezett látnunk, s méltányoljuk azt, hogy szerepeiket, a mint látszik, rendszerint jól betanulják. Igyekezetet, kitartást kívánunk, s előmenetelt, mi aztán önként bekövetkezik.

November 15-én a Siklósi leányokat adták bérletszünettel, csordultig telt színházban, s itt e művet először, melyben nincs semmi drámai erő, semmi történeti felfogás, holott egész történetünkben nincs egy magasabb elv körül forgó pont, mint éppen Zsigmond siklósi várba záratása, s azon fordulatpont, melyet akkor vett lelke az uralkodás, s a nép kibékítése irányában; van azonban a műben dynastikus érzelmek terjesztése, és van táncz, zene, ének, látványosság, mi által az egy élvezhető vasárnapi darabba válik. Színeszeink sok elevevességgel játszódtak most is, tetszett a közönségnek a kifáradatlan Hirtling Mari, s a komikus Beke, mint kántor; Szigeti Zsigmond királyt, Takács Buti Vojkót, Gyulai Garát, Váradiné Morsinai Erzsébetet, Hirtling M. Marthát képviselék. A katonai zenekar szépen játszott, egy „Fliegelhorn“ igen gyönyörködtelet, s nagyon szívesen fogadjuk azt, hogy egy-egy csárdást minden este hallatnak. A katonaság által zenék sajátjaival ismerkedni fog a külföld apránként; egy tapasztaljuk, hogy a csárdások allegroit már sok józúsággal tudják játszani; a lassukba még nem tudják azt a siró, olvadó érzelmességet önteni, melyet hazai hangszáink ös-idők hagyományai gyanánt tanultak el.

Színháza. Lapunk közlelbi naplójában, a 61-dik lapban: A Julius 15-kén helyett, jelen hó 15-kén érkezett posta olvasandó.

KÜLFÖLD.

Szerbiából folyvást új leleplezések híre kél; Belgrádban néhány orosz barátot fogtak el, kik lázító iratokat osztogattak. Ugy látszik tehát, hogy Oroszország külpolitikája most is a régi, bármennyire halad is elő belpolitikája a lapok birodalmában, azaz a hírlapokéban; mert hogy a lappok, esztek s oroszok belviszonyaiban annyi gyökeres változtatás történjék, a mennyit most tán a világ elámitása végett jónak találnak elregélni, csak köve lehet. A „Nord“ ékes egybeállítás szerint a párisi béke óta vívmányok im ezek: vasutak építése, a vám leszállítása, a sajtó felszabadulása, az utlevek körüli eljárás könnyítése, a közoktatás tágítása, a tanítók helyzetének javítása, a hivatalnokok megvesztegetésének megbüntetése stb.

— A „M. Sajtó“ szemleirója szerint a szerbiai összeesküvésnek igen nagy jelentősége van. „Ugy szólva, nem is csupán szerbiai összeesküvés volt az. A vádirat szerint az összeesküvés a fejedelmet megakarták öletni, s továbbá a Kara-gyorgyevics, se az Obrenovics-családból nem akartak fejedelmet választani, sőt nagyon feltűnően az egész fejedelmválasztási kérdést függőben tartották. Semmi kétség, hogy a szerb összeesküvés az egész környéken elterjedt eszmékkel és vágyakkal áll összeköttetésben. És ezek a következők:

A párisi congressus sokakban, kik a dolog mélyére igyekeztek tekinteni, igen nagy reményeket gerjesztett. Két nevezetes elv van abban, mondák, a népekre, s különösen az alduai népekre felállítva: Az egyik az adhoc divának, vagyis a népek kívánatainak kihallgatási elve, s ekkép az alkotmányosság rendszerének megalapítása, mely következetes folyásában lassanként mindenfelé elárad; a másik pedig az ugynevezett kisebb nemzetiségek megszilárdításának, a későbbi föderációra hivatott kisebb államok megalapításának elve.

Azt hitték tehát, úgy látszik, Szerbiá-

ban, hogy a mi jelenleg Moldovában és Oláhországban a nemzeti államélet megszilárdítására történik, oly világos előzményeset, melyet minden életrevaló nemzetiség hasznára fordíthat, — ha mozog. Szerbiában még tovább ható eszmék uralkodnak az elmékben a mostani Szerbia-fejedelemség lételeménél, Bosznia, Hercegovina, sőt némelyek előtt még a stambuli Zsófia templom is oly tárgyak, melyek Szerbiában különös vágyakat ébresztenek, s az időszakot alkalmasnak tartják, hogy talán Moldvával és Oláhországgal is, de mindenesetre legalább több más fajrokonokkal környékükön, valamely hatalmas szövetség alapját vessék meg. És úgy látszik, bizonyosnak tartották, hogy ezen cél elérésére csak az a feladat: ügyöket a párisi érkezetlen szönyegre hozatni, s azontul a szerbek nyeresége létségtelen.

Röviden: a párisi érkezetlet és az angol-francia szövetség kísértő órái következnek; az áradat, legalább az alduai vidéken, a déli szlávoknál, növekedőben van. Igen sokan vannak, kik azt hiszik, hogy Lajos Napoleon ellensége a forradalmaknak, azaz a veres közársasági és socialistikus működéseknek; de éppen azért, hogy azokat megelőzze, az angol-francia szövetség és a párisi érkezetlet által méltányos kielégítéseket kíván eszközölni, a népek geniusa vágyainak, mozgalmának élére akar állani. A szabadelvű és alkotmányos Anglia szövetségelt az 1789-ki forradalom katonai egyenruhába öltözött képviselőjével, hogy a világon rendet csináljanak, tartós és alapos békét, s annál fogva általános lefegyverkezést eszközölhessenek, a kereskedésnek szabad mozgást szerezzenek, és ekkép közvetlenül saját népeiknek, de közvetve minden népnek a jólét minél magasabb fokára emelkedhetését előmozdítsák; és ha ugyan valóban az van a sors könyvébe felírva, hogy Törökország megszűnjék lenni, azon esetre előre bizonyos szövetségbe állandó államokat alapítsanak; — Franciaország azt híven, hogy e célra idegen fejedelem alatti uniója szükséges, legelőbb is Moldovának és Oláhországnak, Anglia pedig, hogy az idegen fejedelem akadályos lehetne a szövetség további kifejlődhetésének, és a czélszerű közigazgatási és alkotmányos formák segíthetik azt legjobban elő. — Így okoskodnak sokan s ezen eszmei tény látszik igazatni az Alsó-Dunánál.

— Dani vladika Montenegróban most a lehető legjobban szervezni igyekszik az adobehajtást és a kirótt illetékeket a legnagyobb szigorral hajtatta be. Az elégtelenség e miatt az egész országban növekszik. Hirszerint Masan Savo, a fejedelem nagybátyja, bizonyos Ivo Mjator Ljubotinjan nevű egyént rávett, hogy 100 darab arany vérdíjért a vladikát meggyilkolja. Mjator fölfedezé a tervet, s Masan Savo a montenegrói senatus végzése folytán agyonlővetelt.

— Addig s addig, hogy Oroszországba költözik a hatalás. Az örökös jobbágyaság felszabadításától fel vagy le az alkotmányig, minden földi jót várnak a czártól. Lengyelországban kivált nagy örömet okoz a sok mézes madzag, melyet a jó czár a lengyelek ajakain elhuz. Világ-ra szóló intézkedése csakugyan Oroszországnak az, hogy hadseregének felét elbocsátja; hiteles sz. pétervári tudósítások ezt nem csak egész általánosságban jelentik, hanem a reductio kivitelének módjára nézve is oly számos és oly sok valószínűséggel bíró részleteket tudnak felhozni, hogy a közlés hitelességében nem lehet kételkedni. Az orosz had körül-belül 800,000 főre rugott s ezek közül a császár parancsára majdnem 500,000 hazabocsátatik. Ha ragadós lesz e jó orosz példa Európában, megorvosolja lassankint az országok nyavalyáit. Így zaklatják ki a farkast a cse-réből: így tudjuk meg rendre, mi drágálatos jók magvait hintették el a stuttgarti s weimári találkozások.

— Hogy a hatalmak az unio ügyét elhagyták volna, aaptalan birnek kezd bábizonynulni. A „Nord“ tiszta koholmányoknak mondja a bécsi lapok azon állítását, mintha

Poroszország megváltoztatta volna irányát a Dunafejedelemségek kérdésében s erre vonatkozó sürgőnyt is intézett volna már Bécsbe. Van igen is nem kedvező körülmény az unióra nézve, miképp azt a divánok föltették, amennyiben a portának egészen ellenkező nyilatkozata létezik, — és így ha mind a két fél ragaszkodik kijelentéséhez, az értekezlet egyezményt, vagy is a divánok kívánatainak lejjebb szállítását igyekezendik eszközölni. Párisban jelenlegily egyesítéséhez van remény a fejedelemségeknek. Lesz a két tartománynak közigazgatási egyesítése egy hospodárral, ki hivatalát életfogytig viselendi, szabadon választás a porta által megerősítették; lesz továbbá a hospodár mellett senatus, melyhez az adó megszavazása fog tartozni. Lenne hát unio, de nem lenne Rumánia örökös királya idegen fejedelmi házból, a miért most ottan rajonganak.

— Walker ismét fellépett. Washingtonból írják: „Délről érkezett hír szerint Walker expedíciói — az egyik mint mondják New-Orleansból, a másik Galvestonból fog kiindulni — pénzügyi miatt csak nov. 1-én indul tengerre. Remélik, hogy a szövetségi hatóságok részéről csekély, vagy éppen semmi ellenállásra se fognak találni. Az expedíció Costa Ricában, az atlanti tenger partjának valamelyik pontján, szándékozik kikötni. Onnan San Joseba a köztársaság fővárosába, akar indulni. Arra számítanak, hogy ha egyszer a

fővárosi kezökben lesz, az egész állam megadja magát. A kalandorok mintegy 1800—2000-en vannak. A kormány parancsot adott ki egy gyorsjárású gőzös fölszerelésére, mely az expedíciót utját állja.

UJ POSTA.

Londonból nov. 10-kén írják: „Palmerston a Guild-hallban nagyon bizton nyilatkozott Indiára vonatkozólag, skülonösen kiemeli, miszerint a belföldi sereg nem lévén kevesbitve, Angolország legkevésbé se fél a külföldnek se megtámadásaitól, se igényeitől.”

— A belga miniszteri válság végeért, s a mint általánosan remélték, most már szabadelvű kabinet áll a kormányzás élén. Férfiakat látni ottan, a kik Belgium újabb történeteiben fénylő szerepet vittek, a melynek emléke hasonló szép reményekre jogosít. Rogier kapta a bel, Tesch a igazság-, Frère Orbán a pénz, Devriere kül- és Bertin a hadügyi tárczát. Nov. 10 n a követ-kamara megnyitott. Rogier kir. rendeletet olvasott fel, mely a kamarákat bizonytalan időre elnapolja; Dumortier felszólalt; az elnök a gyűlést feloszlatta. A senatusban ugyanazon rendelet közli Rogier, rugolódás és tetszés egyiránt hallatszott.

— Stambulból jelentik Párisba, hogy több követ felajánlotta jó szolgálatát, hogy ennek következtében Thouvenel és

Resid pasa közti kibékülés nem lehetlen. Párisi jólértesült körökben beszélnek, hogy azon hatalmak közt, melyek a dunai fejedelemségek egyesítését illetőleg eltérő nézetben vannak, egyesülés jött volna létre.

— Bécsből nov. 9 kén írják: „A Dunafejedelemségekből érkező híreket folyvást felettébb roszaknak tekintik. Az angol és osztrák biztosok utóbbi jelentései nem a legjobb színben tüntetik fel a divánok működéseit. A biztosok panaszszal említik fel, hogy a divánok „alkotmányozó gyűléseknek” tekintik magokat, s nemis szorítkoznak egyedül saját ügyeikre, hanem szomszédai viszonyait is vitatkozásaik körébe vonják. Többben a bojárak közül kik azon üzemet már megunták, a jövőtől való aggodalmukban, folyvást távoznak az országból s Bécsbe vagy Párisba mennek.”

— A dán-német kérdés ismét tovább haladt egy lépéssel. A szövetséggyűlés tagjai nov. 5-ki ülésükben aholstetni ügyet illető bizottmányban Ausztria, Porosz-, Bajorország, Hannovera, Würtemberg, Szászország és Kurhessen képviselőit nevezték ki. Egyébaránt e kérdés elvégre is európai értekezlet elé fog kerülni, mint látszik, mert a „Prese” magánsüggönye szerint „a párisi, londoni és pétérvári kabinetek, az Ausztria s Poroszország által a német hűségük javára tett előterjesztés következtében elhatározták, hogy közösen ellenjegyzéket intézendnek a német szövetséghez,” vagyis inkább közbenjárásu-

kat ajánlandják fel. A nagyhatalmak által elvult volna hát felállítva, hogy a békefenntartása érdekében az európai értekezlet mindenbe avatkozási joggal bír.

— Szerbiakörül is kiút az európai concert disharmoniája. Egyik részen az orosz és francia, más részen az osztrák. Jól értesült körökben az a nézet, hogy az egész ügy az öt nagyhatalmasság által kinevezendő bizottmány elé kerülnend.

— Oroszország, mint már említve volt, a Fekete-tenger ázsiai ügynevezett cserkesz parijain csak Anapát, Szukumalét és Redutkalét hagyta nyitva idegen kereskedő hajóknak. Most Pétervárról azt írják, hogy a Fekete-tenger szabadságát és így a párisi szerződést sértő rendelkezény ellen Anglia és Ausztria követeli az orosz kormánytól tiltakoztat.

Legújabb. London, nov. 11-kén Delhi egészen el van foglalva, az angol veszteség 61 tiszt, 1178 közkatona. Nicholson sebet kapva meghalt. A delhi királyt elfogták s életét megkímélték, két fiat agyonlőtték. Lucknót Havelock fölmentette. Neil tábornok elesett. Az angol veszteség 450 ember.

Páris, nov. 12. A törvényhozótest nov. 28-ra egybehivatott.

Bécsi börze. november 11-dikén. Erd. urbéri papir 78¹³/₁₆. Magyar urbéri papir 79¹/₈. Nemzeti kölcsön 81³/₄. Arany darabja 4 fr. 57¹/₂ kr. Ezüst 7¹/₂.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

Az erdélyi országos cs. k. pénzügyigazgatóság f. é. novemb. 5 ról 27,082 sz. a. kihirdeti, hogy az idei dohány levelek beváltása ideje következik: 1) M. Váshelyi f. é. dec. 1-től 1858 február utolsó napjáig. 2) Marosportuson f. é. novemb. 18-tól 27-éig. 3) Előpatakán f. é. dec. 1-től 15-éig. 4) Fogarasban f. é. dec. 20-tól 1858 január 15-éig. 5) Kolozsvárra f. é. novemb. 30-tól dec. 12-ig. Az ez időn túl netán megmaradt dohányt eldobozzák büntetés mellett.

A brassó-megyei cs. k. törv. szék elnöksége f. é. novemb. 6-ról 744 sz. a. pályázatot hirdet az ottani megyetörv. székli tiszt (officialis) állomásra 500 eft. évi fizetéssel. A szabályszerű kérvények beadandók oda négy hét alatt.

A zilah-megyei cs. k. törv. szék elnöksége f. é. nov. 1-ről 426 sz. a. pályázatot hirdet az ottani megyetörv. székli tanácsos tükári állomásra 900, vagy előléptetés esetében 800 eft. évi fizetéssel. A szabályszerű kérvények beadandók oda négy hét alatt.

m. váshely-megyei cs. k. törv. szék f. é. novemb. 6-ról tudatja, hogy Réthy József elfoglalt fekvőit Erdő-csinádon, éthy Mózes rószire, f. é. nov. 30-kán d. e. 10-kor, a helyszínen, 3680 eft. becs-árán alól is eladják közárverésen.

Urbérkárptólási tőke-utalványozás.

A károlyfejérvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. oct. 5-ről 3198 sz. a. tudatja, hogy 1) id. gróf Bethlen Józsefnek elekesi birtoka után 4919 eft. 54 kr. 2) Bogdán Lajosnak, Juliának és Polixénának egy Miskolci Katalinnak m. csuci és gadi birtokuk után 3746 eft. 6³/₄ kr. 3) N. Anna Fabián N. nének demeterpataki birtoka után 4885 eft. 24³/₄ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. decemb. 31-éig Targyalása 1858 márt. 2-kán d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. oct. 15-ről 9606 sz. a. tudatja, hogy 1) Retegyi Sámuelnek m. köblösi birtoka után 326 eft. 40 kr. 2) káli Nagy Györgynek kis-szederjesi birtoka

után 189 eft. 3³/₄ kr. 3) Cseh Julianna, örök Ferenczének kis-nyulási birtoka után 2346 eft. 33³/₄ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. decemb. 28-ig. Targyalása 1858 márt. 2-kán d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. octob. 15-ről 9603 sz. a. tudatja, hogy 1) Botos Zsigmondnak vajda sz. iváni birtoka után 268 eft. 20 kr. 2) Herczeg Józsefnek incseli birtoka után 180 eft. 50 kr. 3) gróf Bethlen Mária, özv. Kendeffi Lajosnének és gróf Bethlen Klára, gróf Bethlen Gábornének bödöni birtokuk után 3542 eft. 58 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 28-ig. Targyalása 1858 márt. 1-jén d. e. 9-kor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

Fog- és tagfájdalmak.

Már hosszabb idő óta szenvedett Teréz unokahugom csúszos fog- és tag fájdalomban: valamenynyi szer, mi csak használtatt, mind sikeretlennek bizonyult be. Ekkor hallam hírt a Goldbergerfele galvano-electricus csúzlánczoknak s azonnal vettem egyet belőlük. Ennek használata eleinte ugyan kissé növelte a fájdalmat, de mivelhogy a fájdalommal saját szerű érzés volt összekötve, azért azt a csúzláncz hatásának véltem tulajdoníthatni s jó reményt tápláltam. Reményemben nem is csalókoztam, mert kevés nap múlva unokahugom minden fájdalomtól megszabadult.

Aussig, Csehországban

Kühnelt Ferencz, esperes.

Fülzugás. Siketség.

Már több éven át nagy fülzugásom volt, mi utóbbi időben az által még rosszabbá vált, hogy egyik fülemre egészen siket lettem. Ehhez járult még az is, hogy hegynek fölfelé mentemkor gúgatos nyakfájást éreztem.

Miután többféle orvosi szerek alkalmazása sikeretlen maradt, a helybeli iskolamesternek Köchl urnak tanácsát fogadván el, a Goldbergerfele csúzlánczokat használtam, s ezennel felhívatlanul is az igaznak érdekében nyilvános vallomást teszek, hogy én ezen jeles gyógyszernek nem is egészen kethónapi használása után mind siketségemtől, mind gúgától megszabadultam; sőt hallásomat is újra visszanyertem.

Mahrenberg Stiriában.

Hedi József, községválasztmányi tag, polgár és jószágbirtokos.

Csúszos fog- és arczfájdalmak.

A Goldbergerfele galvano-electricus csúzláncz három: in-csúszos fog- és arczfájdalmi esetben csaknem szemlátomásti segélyt idézett elő, mi általa testrei hatása kétségbe vonhatatlanul be van bizonyítva.

Eschwege, Hessen v. fejedelemségben. Dr. Schönemann, fejedelmi egészségügyi tanácsos. Egyetlen bizonyos Kolozsvárt: Wolff J. gyógyszerész, valamint Abudbanván: Ferenczi Mihály Beszterczén: Kelp Frigyes és társa, ugyszint Dietrich Sámuel. Szászvárosban: Spech Gusztáv gyógyszerész Csernoviczban: Schnirch Ignác és Zachariásievicz T. Déván: Büchler Elek. Erzsébetvárosban: Schmidt Andr. Gurahumoran: Laiser K. Szebenben: Zöhrer, Ferencz. Károlyfejérvárt: Megay M. Brassóban: Stenner F. és Hoffmann J. Lugoson: Arnold J. és Schlissler Ant. M. Váshelyen: Fogarasi Demeter. Medgyesen: Örendi F. J. Szász-Sebesen: Weissörtel Fr. F. Szász Régen: Melas Ed. F. gyógyszerész. Sádagura: Grabovicz Elek, gyógyszer. Sereth: Rippa F. Szamosújváron: Placsinár Gratián. Székely-Udvárhelyen: Kaucz A. F. gyógyszerész. Thordan: Wélics Gy. és Wolff Gy. gyógyszerészek. Tokaj: Hajduk József. Ungváron: Pollák Lipót és fia.

(286)

(4—6)

STEIN JÁNOS Kolozsvárt és WITTICH JÓZSEF M. Váshelyt, a nagyérdemű t. cz. olvasó közönségnek ajánlják

KÖLCSÖNKÖNYVTÁRAIKAT

a melyekben a magyar, német és francia szépirodalom úgy régibb mint legújabb termékei találhatók, még pedig nem csak helybeli hanem vidéki olvasók számára is.

Kölcsönkönyvtári szabályok és a könyvek névsora nyomtatásban 20 pengő kron kapható.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.